

LAUSUNTO

26.2.2025

Valtionvarainministeriölle

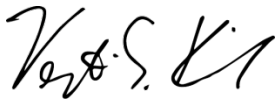
Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Viite: VN/20084/2024

Lisätietoja: erityisasiantuntija Minttu Ojanen, minttu.ojanen@soste.fi, p. 050 462 3347

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

Esityksen keskeiset ehdotukset:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuus **nostettaisiin nykyisestä 1 prosentista 1,5 prosenttiin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta.**
- Hyte-kertoimen indikaattorien laskentatapaa tarkennettaisiin siten, että se kannustaa alueita jatkuvasti kehittämään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävää toimintaa ja toimenpiteitä.
- Hyvinvointialuekohtaisen sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden osalta päivitetäisiin terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten määrittelyssä käytettäviä painotuksia. **Kyseessä on lakisääteinen päivitys, joka perustuisi tilinpäätöstietoihin vuodelta 2023.** Tavoitteena on, että tehtäväkohtaisten painotusten perusteella **palvelutarvetta kuvaavien kriteerien kohdentama rahoitus vastaisi mahdollisimman tarkasti hyvinvointialueiden todellista kustannusjakaumaa.**
- Lisäksi pyritään parantamaan sosiaali- ja terveydenhuollon tarvetekijöihin perustuvan rahoituksen ennakoitavuutta tasaamalla aluekohtaisten kertoimien **tietopohjasta johtuvaa vuosikohtaista vaihtelua.**
- Siirtymätasauksiin vuosille 2026 ja 2027 ehdotettujen muutosten tarkoituksena on vuosien 2025–2028 **julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvien valtiontaloudellisten säästötoimenpiteiden toteuttaminen.**

Lausuntokysymykset:

- 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuuden nostaminen 1 prosentista 1,5 prosenttiin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta ja asukasperusteisen osuuden vähentäminen 0,5 prosenttiyksiköllä (3 §)**
  - SOSTE kannattaa hyvinvointialueiden kannustamista asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen ja pitää hyvänä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella kohdennettavan rahoituksen osuuden nostamista. Jos hyte-kerroin osoittautuu käytännössä toimivaksi tavaksi kannustaa alueita panostamaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, sen osuuden korottamista tulee jatkaa.

- SOSTE katsoo, että 0,5 prosenttiyksikön vähennys asukasperusteisesta osuudesta on perusteltua, jotta vähennys ei vaaranna hyvinvointialueiden palvelutarpeen mukaista riittävää rahoitusta. Hyvinvointialueilla itsellään on mahdollisuus vaikuttaa hyte-kertoimen suuruuteen ja siten rahoituksen määrään.
- Samaan aikaan SOSTE on huolissaan siitä, että parhaillaan hyvinvointialueilla leikataan alijäämien kattamisvelvollisuuden kireän aikataulun vuoksi lyhytnäköisesti ei-lakisääteisistä palveluista, jotka usein ovat juuri niitä palveluita, joilla asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua ylläpidetään ja edistetään (esim. Vanhusten päivätoiminta). Myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehittämistoiminta alueilla uhkaa loppua ulkoisen rahoituksen päättymisen myötä (Kestävän kasvun hanke, ns. RRP-hanke päättyy 2025 lopussa).

2. Hyte-kertoimen laskentatavan täsmentäminen kannustavammaksi (15 § ja asetus)

- Hyte-kertoimen laskentatavan tarkistamisella pyritään vahvistamaan kannustavuutta, koska suhteellinen muutos huomioi myös alueen lähtötason vaikutuksen. Tällöin myös niillä alueilla, joilla tulosindikaattorit ovat jo hyvällä tasolla, kannattaa edelleen panostaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimiin.
- SOSTE kannattaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kertoimen laskentatavan täsmentämistä ja tältä osin asetuksenantovaltuuden laajentamista.

3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen perusteella vuodesta 2026 kohdennettavaa rahoitusta ei otettaisi huomioon aluekohtaisissa siirtymätasauksissa (35 § 8 mom.)

- Hyte-kertoimen huomioon ottaminen nykyisen lain mukaisesti poistaisi niiltä alueilta kannustevaikutuksen, joita siirtymätasaus edelleen koskee vuonna 2026. Tämä olisi epäjohdonmukaista hyte-kertoimelle asetetun kannustinvaikutustavoitteen kanssa.
- SOSTE kannattaa ehdotusta, että hyte-kerrointa ei otettaisi huomioon vuonna 2026 siirtymätasauksissa.

4. Kertaluontoisten säästöt siirtymätasauksista vuosina 2026 ja 2027 (35 § uusi 6 mom.)

- Julkisen talouden suunnitelmassa linjatut säästöt ehdotetaan kohdennettavaksi niin, että siirtymätasauslisää saavien hyvinvointialueiden siirtymätasauksista leikattaisiin vuonna 2026 ja vuonna 2027. Muutos koskisi kuitenkin vain niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla vähennys ei vaarantaisi lakisääteisten palveluiden järjestämisen edellyttämää rahoitusta.
- Edellä mainitut kriteerit täyttyisivät hyvinvointialueista ainoastaan Helsingin kaupungin kohdalla. Helsingin kaupungille kohdentuvan laskennallisen rahoituksen ja jäljelle jäävän edelleen varsin suuren siirtymätasauslisän perusteella arvioidaan, että siirtymätasauksen leikkauksesta huolimatta Helsingin kaupungin saama rahoitus kokonaisuutena riittäisi turvaamaan palvelujen järjestämisen edellytykset.
- Näin saavutettaisiin arvioituna noin 15 miljoonan euron valtiontaloudellinen säästö vuonna 2026 ja noin 20 miljoonan säästö vuonna 2027.
- SOSTE ei kannata siirtymätasauksien kertaluontoisia säästöjä, koska ne eivät kannusta alueita toiminnan ja talouden uudistamisen jatkamiseen. Rahoitusjärjestelmän tulee palkita tehokkuudesta sekä varojen tarkoituksenmukaisesta käytöstä eikä kannustaa rahoituksen täysimääräiseen käyttämiseen.

5. Lakisääteinen päivitys terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon laskennallisten kustannusten painotuksiin vuoden 2023 kustannustietojen perusteella (13 §)

- SOSTE pitää tärkeänä, että terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon painotukset ja niistä johdetut laskennallisen rahoituksen perushinnat kuvaisivat mahdollisimman tarkasti hyvinvointialueiden todellista kustannusjakaumaa ja rahoituksen ennakoitavuuden lisääntymistä.
- SOSTE on huolissaan rahoituksen taustalla olevan alueellisen tietopohjan epävarmuuksien ja vaihtelevuuden vaikutuksista rahoitukseen ja palveluihin.
- SOSTE pitää erittäin hyvänä, että THL selvittää sosiaalihuollon mallin kehittämistä siten, että siihen sisältyvää lastensuojelun palvelutarvetta mallinnettaisiin paremmin huomioimalla vanhempien sairauksia ja muita taustatietoja.

**6. Aluekohtaisten terveyden-, vanhusten- ja sosiaalihuollon
tarvekertoimien laskenta kahden vuoden tietojen perusteella (14 §)**

- Rahoituksen ennakoitavuuden parantamiseksi aluekohtaisten palvelutarvekertoimien laskennassa ehdotetaan käytettäväksi jatkossa kahden vuoden tietojen perusteella laskettujen palvelutarvekertoimien keskiarvoa, jolla tasoitettaisiin suuria vuosikohtaisia muutoksia, jotka erityisesti tässä vaiheessa ovat johtuneet tietopohjaan liittyvistä ongelmista.
- SOSTE kannattaa muutosta.

**7. Pelastustoimen riskikertoimen tekijöiden ja niiden painokertoimien
tarkistaminen (23 §)**

-

- Muita huomioita lausunnoilla olevasta esitysluonnoksesta